

Daňová reforma by mala byť postavená na znížení daňovo-odvodového zaťaženia príjmov a kompenzovaní výpadkov odstránením daňových výnimiek, lepším výberom daní a tiež zvyšovaním daní, ktoré sú menej škodlivé pre ekonomický rast, teda napríklad aj daní z nehnuteľností, spotreby či environmentálnych daní. Efektívne je najmä znížiť odvody pre ľudí s nízkym príjmom, aby pre nich vzniklo viac pracovných miest a mohli sa vymaniť z rizika chudoby. Pomohlo by sa tak aj menej rozvinutým regiónom.

Pokiaľ dôjde k zvyšovaniu DPH či iných daní, mali by adekvátne klesnúť dane a odvody z príjmu. Znížením daní z príjmu, ktoré najviac brzdia ekonomickú aktivitu, by sa podporil rast ekonomiky. Rozpočtovo by daňové opatrenia mali byť neutrálne, aby nedošlo k nárastu celkovej daňovo-odvodovej záťaže. To znamená, že prípadné rušenie daňových výnimiek, zvyšovanie daní z luxusu, nehnuteľností, spotreby alebo environmentálnych daní by malo byť kompenzované znížením daní, ktoré najviac spomaľujú ekonomický rast, teda predovšetkým daní a odvodov z pracovných príjmov.

Efektívnym nástrojom na podporu rodín je daňový bonus na deti. Jeho zvýšením by sa znížila daňová záťaž rodín s nezaopatrenými deťmi. Ide tiež o administratívne jednoduché opatrenie. Nevýhodou je, že podporuje rodiny bez ohľadu na veľkosť príjmu. Masívne zvýšenie podpory všetkých rodín by bolo príliš drahé. Vláda by preto mala zaviesť cieľnú podporu rodín ohrozených chudobou. Podľa medzinárodnej metodiky EU SILC bolo v roku 2019 v riziku chudoby 19 % detí do 17 rokov. Ide predovšetkým o deti z neúplných rodín (z ktorých 32,1 % bolo v riziku chudoby) a o deti z úplných rodín s aspoň tromi deťmi (z ktorých 37,8 % bolo v riziku chudoby, čo je najviac v doterajších meraniach). Je úplne legitímne a bolo by aj pre spoločnosť prospešné, keby vláda upravila rodinnú politiku tak, aby viac pomáhala práve týmto rodinám, aby sa vymanili z rizika chudoby.

INEKO tiež dlhodobo odporúča znížiť odvody ľuďom s nízkym príjmom prostredníctvom odpočítateľných položiek s cieľom uľahčiť ich zapájanie do pracovného trhu. Ide o efektívny nástroj na riešenie stále vysokej dlhodobej nezamestnanosti a prekonanie bariér zamestnávania ľudí so slabou kvalifikáciou. Ľuďom s nízkym príjmom by tiež pomohlo posilnenie súbehu sociálnych dávok a príjmu z práce. Ak si človek nájde prácu s nízkym príjmom, mal by nárok na sociálne dávky strácať postupne podľa výšky príjmu, nie skokovo. Minulá vláda už dočasne posilnila súbeh pre dlhodobo nezamestnaných. Preskúmať treba možnosti trvalého posilnenia pre všetkých ľudí poberajúcich sociálne dávky.

Úplné zrušenie paušálnych výdavkov by prudko zvýšilo daňovú aj administratívnu záťaž väčšiny živnostníkov či všetkých autorov. Skokové veľké zmeny, ktoré môžu ohroziť životnú úroveň ľudí, nie sú správne. Ak aj sú opodstatnené, je lepšie ich rozvrhnúť na dlhšie obdobie, aby ľudia mali čas sa na ne pripraviť. Princíp, aby sa priblížila miera zdanenia rôznych foriem práce, je v poriadku. Treba dať ale pozor najmä na ľudí s nízkym príjmom, aby neplatili demotivačne vysoké dane a odvody. Presne to hrozí pri zrušení paušálnych výdavkov a zavedení odvodovej neutrality, teda platenie rovnakých odvodov zo všetkých druhov príjmov. Navyše zrušením paušálnych výdavkov stúpne administratívna záťaž pri účtovaní výdavkov. Dôsledkom môže byť nárast sivej ekonomiky kvôli vykazovaniu fiktívnych nákladov či zatajovaniu príjmov. Paušálne výdavky by preto mali byť v primeranej výške ponechané.